

GAZETA TRANSILVANIEI

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA

PIAȚA LIBERTATEI BRAȘOV. —
TELEFON 226

Abonament anual 360 lei.

Pentru străinătate 800 lei.

Anunțuri, reclame, după tarif.

Fondată la 1838 de George Barițiu

Apare de trei ori pe săptămână

„Partidul național-liberal — scrie „Vitorul” — a mai avut în trecut prilejul să însănoșească finanțele publice...”

Tocmai asta e bubă, că a avut prilejul și cu toate acestea în loc de însănoșare a agravat boala.

Nici așa nu-i bine

Nu numai odată am arătat cum înțeleg liberalii să vadă și să lecuiască durerile țării. Fie ceva cât de bun și de folos, dacă meritul nu revine partidului liberal, atunci lucrul trebuie să fie prost. Și, iarăși, orice înfăptuire a acestui partid, chiar dacă ea ar fi dăunătoare intereselor țării, este arătată ca o fericire pentru țară și merit pentru partidul liberal.

S-a dovedit acest adevăr din nou cu prilejul tratativelor pentru împrumut.

Se știe că în situația grea de azi, țara avea nevoie indispensabilă și repede de ajutorul capitalului străin. Au început deci tratativele pentru împrumut la Paris, a căror rezolvare în mod favorabil o aștepta întreaga țară.

Nu numai liberalii vedeau și simțeau altcum. Pentru că interesele lor se puneau deacurmezișul intereselor țării. Ca să împiedice guvernul în stăruințele lui de a înfăptui, în interesul țării, împrumutul, — ziarele liberale strigau în gura mare și cu bucurie chiar, că împrumutul nu se va putea face. Și'n această coardă au dus-o mereu și cu

stăruință până în ultimul timp, când știrile sosite dela Paris zădărnicesc bucuria liberală și vestesc că împrumutul se poate socoti ca încheiat.

Natural, veste îmbucurătoare pentru țară dar pentru liberali dureroasă.

Și-acum alt bocluc, iscodit de liberali. Că, bine — zic ei, — împrumutul se face sau s-a făcut; dar prea sunt grele condițiile adevărate legămintele în care a fost făcut.

Trebuia doară găsită o nouă pricină și fiindcă alta nu era, s-au legat de condițiile împrumutului, pe cari, deși nu le cunosc, le arată ca prea grele pentru țară.

Nu se poate lăsa acest partid de vechile-i năravuri, iar inima și sentimentele lui nu se pot împreuna cu ale țării, pentru că interesul de partid a fost și a rămas la ei mai mare decât orice nevoi ale țării.

Pentru aceea, când țara cere ploae, ei vor secetă, pentru că să vrea ploae atunci când țara are nevoie de soare și căldură.

Sămânță de grâu de primăvară pentru țărani

Sămânța se distribuie gratis.

Pentru ca să vină în ajutorul cultivatorilor de pământ și al intensificării producției noastre naționale, guvernul a hotărât, distribuirea, prin organele sale, — în mod gratuit de sămânță de grâu și alte cereale de primăvară

Pentru a aduce la cunoștința celor interesați condițiile, în cari își pot procura această sămânță, publicăm următorul comunicat al camerei de agricultură din Braşov:

Camera distribuie în primăvara curentă sămânță grâu de primăvară selecționată. Sămânța se distribuie gratis, cu condițiunea ca din recolta obținută din această sămânță la toamnă să se restituie cantitatea primită cu un plus de 10% sau 10 kgr. de fiecare 100 de kgr. Sămânța restituită va fi de calitate a cetei primite adevărat curată, vânturată etc. Doritorii se vor adresa urgent comitetelor agricole din

comuna respectivă pentru a fi trecuți pe tablou.

Fiecare adevărat agricultor convins de însemnătatea intensificării producției noastre naționale să se grăbească a se folosi de avantajele oferite de Ministerul Agriculturii, care în acest scop a deschis un credit de 29 milioane lei.

Proprietarii de semințe de primăvară — grâu, orz, ovăz — vor comunica direct camerei (Str. Nicolae Iorga No. 18) cantitățile ce au de vânzare, prețul, varietatea, originea și recolta obținută la jug. cad., punând în același timp la dispoziția Camerei o mostră din fiecare specie și varietate, de cel puțin 1 kgr.

Braşov 26 Februarie 1931.

Președinte:

ss. I. Podar.

Director:

ss. Ing. Agr. I. Barbier.

folos, servindu-se de cumpărarea în comun a materiilor în trebuință în lăptărie pentru a le obține mai eficient.

Produsele și derivatele laptei se vând la sindicate prin licitație publică aducând cooperativelor un mare folos material. Vinderea prin licitație publică suprimă concurența distructivă dintre lăptari sau cooperative, de pe urma căreia câștigă numai negustorii. Sistemul vinderii prin licitație publică nu este o greutate. Este suficient un local apropiat scopului, un director, un agent vânzător, un om care strigă și câștiga lucrători pentru împachetat, expedit etc.

Sindicatul de lăptărie se conduce de către un Consiliu de A-ție alcătuit din alți membrii câte secțiuni sunt unite la federație. Secțiunile cuprind pe cât posibil, un număr egal de cooperative.

Fiecare secțiune este considerată ca o unitate în federație. Delegații secțiunilor aleg un președinte și un secretar-casier. Consiliul este reînnoit pe jumătate la fiecare doi ani. El veghează asupra industriei și comerțului produselor lăptăriei; el indică îndreptările ce trebuie aduse la vreuna din secțiuni. El se ocupă de interesele profesionale ale cooperativei. Adunarea generală este alcătuită din Consiliul de Ad-ție, președinții lăptăriei alipite sau delegații lor, membrii onorari și eventual alți membri ai lăptăriei.

Pentru acoperirea cheltuielilor făcute de federație în interesul secțiunilor, acestea răspund prin cotizația ce plătesc.

Aceste instituții (sindicatul de lăptărie) au o importanță apreciabilă în economia națională prin ele săteanul procurându-și un nou izvor de câștig și indirect contribuiesc la îmbunătățirea creșterii vitelor.

Ion Roșioreanu.

¹⁾ Les syndicats de laitierie par G. Malherbe et C. Schreiber Bruxelles.
²⁾ Idem.

Prea se întinde coarda!

În interesul adevărului și al țării ar face bine ziarele din Capitală — nu le vizăm pe toate! — dacă ar impune corespondenților din provincie o atitudine mai demnă și de responsabilitate față de modul cum își culeg și ticluiesc informațiile. Căci de dragul senzației, cel mai deseori în ziare din Capitală informații, cari prin abundența de fantezie cu care au fost ticluite, nu numai compromit ziarul dar ating și interesele și prestigiul statului sau al diferitelor lui instituții.

Un caz recent ne face să revenim asupra acestui dureros adevăr. Am avut surprinderea să constatăm din unele ziare din Capitală, că alaltăseară s-au petrecut în orașul nostru lucruri mari, de cari noi, localnicii Braşovului idee n'aveam.

Se scria anume, cu prilejul rularii de alaltăieri a filmului „Pe fruntea de vest nimic nou”, adevărate minuni fantastice despre „turburări comuniste”, „instalare de forțe militare în curtea cinematografului”, „împiedicarea rularii filmului”, „discursuri ofensatoare la adresa Regelui” etc. etc. dând liniștitului Braşov aspectul unui cuib de comunism și dezordini.

În schimb, la ce se reduce totul?

Poliția fiind avizată că Sașii ar intenționa o împiedicare a rularii filmului amintit, pe de altă parte direcțiunea cinematografului având în vedere aglomerația publicului, și cerând în plus 2—3 sergenți pentru menținerea ordinii, iar Poliția bine știind că comunistii caută totdeauna să profite de anumite ocazii, — a luat măsurile ce le

credea de cuviință, în vederea oricărei eventualități.

Din toate s-a petrecut însă altă, că un grup de comunisti, încercând să provoace un scandal la intrarea cinematografului, poliția a intervenit, arestând pe propagandista comunistă Sorban Elisabeta, pe care a condus-o la poliție. Grupul de comunisti, a urmat pe tovarăsa lor până la poarta Poliției, unde doi sergenți au fost loviți de comunistii ce-i însoțeau. Au mai fost arestați apoi vre-o doi sau trei comunisti, în legătură cu cele petrecute.

Atâta totul! Filmul a fost rulat însă și rulează în liniște, iar „discursurile ofensatoare la adresa Regelui” nu s'au auzit decât — se vede, — la București. S-a petrecut totul în dimensiuni atât de uriașe, încât nici publicul din loc n'a aflat nimic decât din anumite ziare din Capitală, cari prin reportajii de senzație schimbaseră aspectul Braşovului în acela al frontului de Vest.

Prea mult se face de dragul senzației. Și e dăunător ceea ce se face.

În interesul adevărului și al binelui țării ar trebui lăsată mai domol coarda senzaționalului!

„Marșul șomerilor” a eșuat. Autoritățile polițienești din Capitală au reținut la prefestura poliției un număr de 64 indivizi, cari propagau așa zisul „marș al șomerilor”.

Parte dintre arestați vor fi înaintați parchetului, întru cât ei au tipărit și încercat să răspândească manifeste incendiere.

Nu s'a înregistrat în Capitală nici un incident.

Sindicatul de lăptărie

Sindicatul de lăptărie sunt niște ligi sau federațiuni alcătuite prin gruparea lăptăriei dintr'o țară sau o regiune în scopul de a le aduce un folos și a le apăra interesele profesionale. Sindicatul de lăptărie se pot constitui în două modalități: Când se grupează toate lăptăriele dintr'o țară într'o singură asociație avem federația națională care este un sistem prea centralizator și greu de condus spre deosebire de federația regională când se unesc într'o asociație lăptăriele dintr'o singură regiune cu scopul de a se îngriji de exportul excedentului de producție etc. Aceste sindicate de lăptărie sunt foarte necesare după cum ne evidențiază faptul că în Belgia, Olanda, Germania, Statele-Unite etc., sunt înființate numeroase instituții de acest gen. Lăptăriele făcând comerț au nevoie de un debuşeu pentru desfacerea produselor, au nevoie zic de o piață de desfacere. Concurența care este sufletul comerțului se manifestă la lăptărie între ele printr'o acțiune distructivă, printr'o luptă crâncenă dată între lăptăriele legate între ele prin același interes în vederea preponderenței pe piața de desfacere.

Sindicatul în organizarea industriei laptei au menirea de a păzi în limita posibilității ca o concurență distructivă să nu se iviască între cooperative. În vederea acestui scop ele se angajează să vândă produsele laptei pe care cooperativele locale nu le pot desface. Sindicatul de lăptărie bine organizat au prăvălii de desfacere în orașele mari pe vînderea excedentului de produse ce cooperativele nu-l pot desface.

Consumatorii cer ca laptele

și derivatele lui să fie bine preparate și de bună calitate. Sindicatul de lăptărie sunt singurele în măsură să satisfacă această cerere prin inspectorii săi, și oameni specialiști. Sindicatul de lăptărie își ajung scopul înființării lor vizând mai multe puncte și anume: Scopul profesional care constă în studierea și apărarea intereselor lăptăriei în general precum și interesele membrilor lăptari ca profesioniști având ca mijloace diverse școli de lăptari, revista sindicatului, adunările periodice cu conferințe, muzeul și biblioteca, biroul tehnic și consiliul juridic. Scopul economic se realizează ajungându-se cu minimumul de cheltueli la maximumul de

Lucrările conferinței agrare dela Paris

Statele din Europa Centrală vor cumpăra cerealele statelor dunărene.

Conferința agrară internațională care a fost deschisă Luni dimineața de către d-l Briand la Paris discutat chestiunea valorificării asupra cantității de cereale disponibile din recolta exercițiului 1930. Apoi reprezentanții Statelor cari importă în mod normal cereale din Statele dunărene, adică Germania, Austria, Italia, Cehoslovacia și Belgia au declarat că sunt gata să cumpere cerealele de care au nevoie dela țările agrare din estul Europei, cu unica condiție ca prețul și calitățile să fie bune. Deasemeni au pus aceleași condițiuni Statele cari

până acum nu importau cereale din Statele dunărene, adică Anglia, Danemarca, Suedia și Olanda, și s'au declarat dispuse să preia anumite cantități din recolta anului trecut a țărilor dunărene.

Reprezentanții Statelor producătoare au dat amănunte și explicații asupra calităților de cereale de care dispun. S'a format o subcomisiune, în care delegații Statelor importatoare și exportatoare vor examina modalitățile de import. După terminarea lucrărilor, subcomisiunea își va depune raportul în conferința plenară.

Fondat 1911

Fondat 1911

A început

Desfacerea totală autorizată

L A

Magazinul de mode, mătăsuri și manufactură

DUMITRU BERBECAR

BRAȘOV, Str. Voivodul Mihai 7

Fraudele dela Casa Muncii C. F. R.

Privitor la fraudă dela Casa Muncii c. f. r., putem da următoarele amănunte:

La 14 Maiu 1930, Ilie Nicolae s'a prezentat la Casa de depuneri cu o delegație semnată de d-l Barbu Niculescu și Cambureanu, sub-director general. Se notifică prin aceasta că Ilie Nicolae are dreptul să încaseze orice sume de bani, dela orice instituție a Statului. Cu această delegație și în aceeași zi, Nicolae Ilie a ridicat 2 milioane lei. Aceste sume au fost vârsate Casei Muncii și trecute în registru. La 17 Mai, Ilie Nicolae în baza aceleiași delegațiuni a ridicat lei 3.100.000, iar la 31 Iulie alte 4 milioane lei. În total 7.100.000 lei, dela Casa de de-

puneri, fără a le vărsa Casei Muncii și fără a fi trecute în registru. Apoi Nicolae Ilie și-a luat un concediu și a dispărut din țară.

D-l ministru Răducanu a declarat presei, următoarele cu privire la neregulile dela Casa Muncii c. f. r.:

Instrucția e făcută cu știrea și indemnul meu. Trebuie să se știe că toți acei cari sunt vinovați vor fi sancționați fără cruțare.

Am convocat pentru astăzi Consiliul de Administrație al Casei Muncii spre a discuta și lua primele măsuri.

Deocamdată am dat dispoziții să fie suspendați d-nii ingineri Cambureanu și Barbu Niculescu

să fie inbolnăviți și învinși în luptă ganglionii ce se află așezăți de o parte și alți a gâtului, atunci avem ceea ce se numește în popor scrofurii.

La copii și la tineri, aceste scrofurii se întâlnesc dese ori. Rolul principal în ivirea lor îl joacă terenul; — predispunerea corpului copilului din cauza slăbiciunii moștenită dela părinți, de a căpăta cutere sau cutare boală. Pe lângă predispunere, vine lipsa de nutrire bună și sulicentă și apoi infecția cu sămânța boalei. Ori știm cu toții că sămânța de tuberculoză — bacilul lui Koch deci, — se găsește pretutindenea.

În aer, particulele de praț cari zboară în toate părțile și cari nu rareori sunt infectate de microbul otitei, în apele cari au fost murdărite de domoștele sau câștile nespălate, în mâncare atunci când alimentele n'au fost bine fierte. Trebuie să știm cu toții că ori cât ne-am ferit de acest microb, este imposibil să ne scăpăm de el: Sunt așa de mulți în jurul nostru, încât, chiar de a doua sau a treia zi a și intrat în corpul copilului născut. Deci cel mai mare rol în apărare contra boalei îl joacă terenul. Un corp bine hrănit, curat îngrijit și supus tuturor regulilor de curățenie și nutrire, pe care le prescrie medicul, poate pune la adăpost pe ori ce copil — de căpătarea scrofurilor de ivirea boalei așa de desgușitoare în privire și cu consecințe atât de grave. Într'adevăr consecințele scrofurilor netratate sunt destul de temut căci, odată cu acești ganglioni cari sunt umflați în jurul gâtului sunt și alți ganglioni ai corpului bolnav, cum sunt de pildă ganglionii dela plămâni și ganglionii dela abdomen.

Odată toți se îmbolnăvesc de tuberculoză și dacă cei dela gât pot fi văzuți apoi pe ceilalți trebuie să-i caute doctorul spre a vedea dacă sunt sau nu sănătoși. Și din acești ganglioni, sămânța boalei poate să meargă la os și să dea tuberculoză osoasă — cocoșă aceea din spate — poate să meargă la plămâni și să dea otita sau fitizia, poate să meargă pe prapor sau peritoneu cum îi mai zicem noi și să dea tuberculoza acestui organ. Vedeți deci câte și mai câte neajunsuri de pe urma acestor scrofurii netratate.

În celace privește tratamentul acestei boale, trebuie să spunem că aziăz avem toate mijloacele pentru a vindeca.

Cel mai bun medicament pentru vindecarea ei este soarele. Soarele, — acest binefăcător al omenirii — are în lumina pe care o împrăștie el, niște raze de culoarea stânjinelului, numite raze ultraviolete, cari to-

pește căldura lui lună zăpada de pe creștetul munților.

Iarna când lipsește — din cauza nourilor — soarele, putem să facem tratamentul în cabinetul medicului cu așa numite lămpi de Quartz cari produc raze ultraviolete.

Prin urmare cel mai bun medicament este soarele cu razele lui.

După el — dacă acești ganglioni umflați sunt profund stufați, vine tratamentul cu altfel de raze numite raze X — cari se găsesc și pot fi mânuite cu adevărat folos, numai de către medicul specialist.

În același timp i se dă bolnavului tonice — adecă doctorii pentru ca să i se mărească pofta de mâncare și odată cu ea copilul hrănindu-se bine să și mărească rezistența corpului lui contra boalei.

Dacă ganglionii au făcut însă puroi, atunci trebuie dus copilul numai decât la chirurg; acesta

îi va scoate puroiul, îi va injecta în locul puroiului scos o doctorie specială ca să-i cicatrizeze rana, sau dacă va găsi el de cuviniță, îi va scoate de tot acești ganglioni bolnavi.

Din cele scrise mai sus vedeți deci câte și mai câte forme, câte și mai câte vestiminte are tuberculoza ca să se prezinte în lume, ca s'o înțele și apoi s'o distrugă.

Oamenii cărți astăzi, ca și înoldeana, azudă muncind din greu pe ogorul științei, pentru a s'ajunge cândva — ah când (va fi oare ceasul acela) — să răpună defiații pe cel mai cumplit microb, care nu se impresionează de știința lor de astăzi și nu se înduioșează dela crămile nimărui — Doctorii suntem cu toții a le da sprijinul ce ni-l cer, ascultându-i și respectându ca litera de evanghelle toate preceptele lor menite numai și numai de a ne face un trai mai lesnicios într'o viață deplin sănătoasă.

Medicul poporului

Ce sunt scrofurile?

de dr. C. N. Iliescu.

Se dă în popor numele de scrofurii, iar în știință de tuberculoză ganglionară, la umflăturile ce se văd de o parte și alta a gâtului, la unele persoane.

Sunt prin urmare umflături cari, dese ori fac puroi și sparg apoi vindecându-se cu greu, datorite tot bacilului tuberculozei. Este o tuberculoză a sângelui alb, a limfei cum îi zicem noi acestui sânge și anume, a glandurilor pe care le au din loc în loc vasele prin care circula acest sânge, a glandurilor din regiunea gâtului.

Corpul omului are două feluri de sânge: Un sânge roș, pe care îl numim, — a cel mușchiu cât pumnul care munceste neconținut de când e plămuit omul și până când moare, — îl împinge în vase, ca să ducă diferitelor părți ale corpului, oxigenul și hrana trebuincioasă și un alt sânge alb, numit în știință limfă, — a căru menire este de a apăra organismul contra diferitelor boale cari ar voi să-l răpună. Vasele prin care circula acest sânge se numesc vase limfatice și ele din loc în loc au niște întortocheri, niște împletituri sub formă de ghemulețe cari se numesc ganglioni (ghinduri) limfatici și al căror rol este de a opri pe loc în el — pentru a-i distruge, — microbii boalelor cari ar pătrunde în corpul nostru.

Tuberculoza — după cum se știe, este boala datorită microbului (vermușului) descoperit de învățatul neamț Koch în 1882.

Acest microb, care pentru că are forma unui baston a fost numit bacil, intră în corpul nostru pe trei căi: a) Pe calea aerului — deci prin plămâni, b) pe calea stomacului și a intestinelor — calea cea mai frecventă și prin piele, atunci când pielea este zgâriată și rănită, aceasta este calea cea mai rară.

Intrat în corpul nostru, să presupunem de pildă pe calea digestivă, vârat odată cu alimentele, cu mâncarea, bacilul trece din gură în stomac și din stomac — neapărat de acidul stomacului, trece în intestine, unde deasemeni nu-l poate distruge nimăn. Din intestine, străbătând pereții acestuia este luat de sângele alb cu scopul de a fi distrus și dus în glanduri, în ganglioni limfatici, unde este lăsat mai multă vreme în acest scop. Aici începe adevărata luptă între corpul nostru, prin mijlocirea sângelui alb, și bacilul tuberculozei. Cum acest bacil însă are o refestentă extraordinară de mare, deoarece este învălât într'o manta de ori ce atac, în loc să-l învingă corpul nostru pe el, de cele mai dese ori învinge el și atunci din culelele sângelui alb moarte și cu o parte din bacili cari au căzut în luptă, se formează puroiul. Ganglionii se umflă, se înroșesc, puroiază și cu timpul aceste ghinduri sparg, lăsând să curgă o materie gălbue cu grunji, — care este puroiul caracteristic de tuberculoză ganglionară. Când se întâmplă ca

Ce e naturismul?

Prin numirea doctorului Marius Starza din Viena ca profesor agregat la prima catedră de fisioterapie și balneologie dela facultatea de medicină din Cluj, țara noastră a intrat în o nouă epocă, în aceea a popularizării idelilor sănătoase și morale din partea acelor cari au datorita și responsabilitatea vieții, bunăstării și sănătății locuitorilor acestei țări.

E chiar o tradiție în viața poporului românesc naturismul, profund moral și în trecut a fost reprezentat prin doctorii, I. Măra și I. Hozanu, cari ambii își au același, origina aradană ca și doctorul Marius Starza, care vine tot din acea țară unde predecesorii lui au făcut minuni prin arta de a vindeca, după cunoașterea naturii corpului bolnavului deznădăjduit.

Cum la popoarele nordice, mai ales în Dania, naturismul a ajuns o a doua natură în viața poporului, să nu ne mirăm, că mul de medici au abandonat vechile metode de vindecare, și s'au atașat noiei metode de vindecare care se bazează pe fisioterapie, biochimie, autosugestie (Covésm) și chiar psihanaliza doctorului vienez Freud.

Marii binefăcători ai omenirii ca Prinsitz, Schroll, Louis Kuhle, papa Kaetpp, Bitz, Lahmann, Riku, dr. Schöenberger, prof. universitar la Berlin și dr. Klein dela universitatea dela Iena, Wagner dela Darmstadt sunt aceia, cari își au merite indiscutabile.

Aceștia au scris cărți de medicină populară, despre aplicarea asupra sănătății noastre

a apei, a aerului, a luminei, a căldurii, a razelor solare, a plantelor neveninoase dar vindecătoare, a dietei, preferă poamele, cartofii, legumele și roșii pe bolnavi, ca să ocolească suferințele, deci cu un cuvânt s'a scris o literatură de medicină populară, pe care d-l dr. Marius Starza se va sili să o popularizeze nu numai prin editare de cărți pentru popor, dar și prin conferințele înaintea tineretului universitar, care până astăzi a cam neglijat această ramură a medicinei, numită fisioterapie sau naturism.

Înșiși medicii ar putea să își sporească veniturile lor, prin cunoașterea acestei noi științe, care este de fapt mult mai grea decât se închipuie și netrebute o răbdare de fer ca să ne putem pune cu ambele picioare stăpâni pe niște secrete ale naturii, cari nu se pot țavăja numai din cărți, trebuie omul să se și nască pentru așa ceva.

X. Y. Z.

O pată neagră în soare.

Astronomii japonezi au observat, încă acum câteva zile o pată foarte neagră în soare. Această pată crește din zi în zi tot mai mult și acum poate fi văzută și cu ochiul liber. La început, ea a fost în centrul soarelui, dar acum se mută încet spre margine.

Astronomii nu-și pot explica de unde vine această pată și nu știu dacă va avea vre-o influență asupra pământului.

Oraș american în Europa.

Istoricul și viața de azi a orașului Zlín.

Creșterea orașului Zlín din Cehoslovacia, a cărui populație a ajuns după ultimul recensământ, la un număr înzecit față de primii ani postbelici, a atras o mare atenție nu numai în Cehoslovacia, dar și în străinătate, spre acest oraș original, în care Tomas Bata experimentează atât raționalizarea producției, cât și reconstruirea vieții în întreaga regiune.

Spre a face cunoscut cercurilor largi ale cititorilor, particularitățile vieții în acest „oraș american din provincia moravă”, Agenția „Ceps” a trimis la Zlín un corpondent al său, al cărui prim articol îl publicăm mai jos.

Zlín înainte de război: un oraș mic de provincie, mai mult un sat, cu o populație de mai puțin de două mii suflete și aproape complet izolat de restul lumii.

Despre orașul Zlín din Moravia, n-a auzit înainte de război aproape nimeni. Numele acestui orașel n-a fost cunoscut nici chiar de către Cehi și Slovaci. Era un orașel sărac, situat în apropierea unei linii ferate de ordin cu totul secundar, într-o regiune steieră cu o populație compusă din mici meseriași, un orașel neavând nici un obiect asupra cărui să se poată opri privirea un turist, industriei sau simplu călător.

În schimb însă orașul a avut un bărbat, care a visat să înfruntă o operă grandioasă, care a făcut planuri vaste, dar care încă n-a avut experiențe suficiente și nici condiții favorabile obiective exterioare pentru realizarea viziunilor ce se păreau fantastice. Acesta fu Tomas Bata, proprietarul unei mici fabrici mecanice de încălziminte la Zlín, viitorul „Ford al încălzimintelor”, un om care a știut să câștige pentru încălzimintele sale nu numai Europa, dar chiar și America...

Imediat după război orașul Zlín și-a răspândit faima nu numai în întreaga Cehoslovacia, dar și în Austria. Fabrica lui T. Bata, grație capacității sale inițiative, comerciale și tehnice, a știut, în timpul crizei generale a producției pricinuite de război și militarizarea industriei, nu numai să-și păstreze pozițiunea anterioară, dar să se devolte în mod neobișnuit. Bata a devenit tot mai cunoscut, paralel cu acomodarea sa rapidă nevoilor timpului de pace.

Odată cu creșterea fabricii Bata, s-a dezvoltat cu pași repezi și orașul Zlín. Populația de câteva mii a început să crească considerabil. Una din surprizele recensământului general al populației cehoslovace, efectuat la sfârșitul anului trecut, au fost și datele asupra creșterii Zlínului. În timpul celor 10 ani, în care fabrica Bata a luat o dezvoltare formidabilă, populația orașului a crescut cu aproape 20.000 locuitori. Zlínul numără în prezent peste 22.000 locuitori, ceea ce înseamnă o populație înzecită. Dar aceasta încă nu este ultima limită, ci prezintă numai o fază în dezvoltarea acestui oraș, care este unic pe continent în Europa, prin laturile sale specifice și originalitatea sa.

Dintr-un sat izolat un mare centru industrial și un oraș model, — iată minunea pe care a arătat-o voința unui... cizmar.

Tomas Bata și-a impus ca scop nu numai să încalzească mai mulți oameni, dar și să le învețe a trăi practic și conștient. Bata și-a schimbat înțelegerea sa într-o școală a vieții și tocmai în această constă importanța experimentului dela Zlín, experiment, care spre deosebire de comunism are la bază

principiul individualității, acumularea individuală de capital de către muncitorii și funcționarii, cărora li se acordă posibilitatea de a-și clădi un cămin propriu, confortabil și amenajat în mod eficace.

Zlínul nu impune prin frumusețea sa. E un oraș uniform „standardizat”. La sosirea cu trenul în imperiul lui Bata, surprinde încă la privirea din vagon, complexele de case, absolut egale între ele și așezate ca pe o tablă de șah. Sunt casele muncitorilor. Toate sunt ca tururile după un singur model. Numărul acestor case ajunge la mii. Ele sunt împărțite în patru grupe, după timpul construirii lor. În vara anului acesta vor fi ridicate alte o mie asemenea case muncitorești, cari oferă locatarilor tot confortul, având instalații de apă, baie, lumină electrică, radio.

În numeroasele străzi ale acestor case uniforme se poate rădăci ușor. Tovarășul meu de drum, care a cercetat împreună cu mine Zlínul și a fost în acest oraș pentru prima oară, intrând într-unul din cartierele Zlínului, în mijlocul câtorva străzi identice a exclamat mirat: „Nu-și dori să mă siliu aci fiind beat. Într-adevăr, nici în timpul zilei nu mi-ai nimeri casa?”

Această perioadă este însă la Zlín aproape exclusiv. Tomas Bata este adept al regimului sec și pe întregul teren al fabricii (și acest teren neobișnuit de întins), nu se poate găsi o picătură de băuturi spirtoase. În locul lor se vinde lapte, un fel de băutură preparată din mere, orangeadă, ceai, cafea... Băștii nu sunt agresivi la Zlín și în fabrică nu sunt deloc toleranți.

Odată cu dezvoltarea vieții industriale, s-a dezvoltat aci și viața culturală, care este în timp de toamnă tot atât de intensă ca și vara. Iara nu izolează aci deloc pe locuitorii și ritmul vieții nu este deloc turburat. Cu tot aspectul său industrial, orașul are un aspect de gră-

dină, căci e frumos împodobit cu parcuri și bulevarde, fără a se mai vorbi că orașul este înconjurat de brazi. În interiorul orașului, care este destul de animat, domnește o ordine extraordinară; igiena a ajuns aci aproape la cel mai înalt nivel. Numărul diferitelor instituții a crescut. Încă din depărtare se poate observa că aproape întregul oraș, toate casele se îngrămădesc parcă tot mai mult în jurul fabricii, care formează centrul inimii, creierul și brațul Zlínului, conducând nu numai întregul municipiu, dar și toată regiunea dimprejur pe o rază de aproape 50 Km. Odată cu orașul Zlín au crescut, s-au îmbogățit și s-au ridicat din punct de vedere cultural, zeci de oameni mai mici și mai mari.

„Totul a făcut aci fabrica de ghete”, — mi-a spus unul din muncitorii Zlínului, mândru de „Zlínul nostru” și de meseria sa, căci Bata a creat aci un adevărat cult pentru meseria de cizmar.

Într-adevăr totul, și chiar grandiosul parc și castelul, care a fost cumpărat de Bata și dăruit orașului (în castel se află un club muncitoresc), și frumoșul spital, amenajat după cele din urmă cerințe ale medicinei, spital care are aproape cea mai bună secțiune ortopedică din Cehoslovacia, noua clădire școlară, care poartă numele președintelui Masaryk, imensele magazine universale, cari au și cinematografe, în cari se poate vedea ultima noutate a Hollywoodului, într-un cuvânt totul de aci se află în strânsă legătură cu fabrica, cu creșterea ei. Toate acestea formează fructul inițiativei și sprijinul generalului cizmar.

La Tomas Bata eficacitatea și practica triumfă asupra frumuseții. Aceasta se observă imediat privind casele de clădiri ridicate de Bata la Zlín. Standardizarea, totă experiența prețioasă a arhitecților, cari clădesc aci după o comandă specială.

Standardizarea la construcția caselor, standardizarea la mașini, standardizarea la fabricarea ghetelor, standardizarea în totul.

Forma unitară este aci simbolul eficienței, abundenței și confortului. Numai astfel se poate realiza un trai ieftin, numai astfel se poate crea cu cheltuieli mici, un oraș conform celor mai noulă cuceriri în tehnica și economia comună.

America în mic dela Zlín se combină de minune cu satele de prin prejur, păstrand ca ceva natural, ca un nivel către care tind întreaga dezvoltare. Printre „zgărie norii” din Zlín se numără în primul rând clădirea (din marile magazine universale). În această casă se poate cumpăra totul, — începând dela legume și săpun și încheind cu smoking-uri și diferite mașini, — se mai poate vedea aci lapte și ceai și se poate vedea și un film sonor, căci casa menționată are și un cinematograf. Costumul locuitorilor, în special al femeilor este încă în cea mai mare parte național, însă absolut toți poartă ghete și pantofi moderni, cu care Bata a îmbrăcat întreaga populație orășenească și rurală a regiunii. În frizeria „americană” din această Americă cehoslovacă am privit cum a intrat un țărăn, care a sosit cu sânta dintr-un sat depărtat. Este ras la americana, punându-i se pe față comprese calde; lunsul are loc cu o mașină care e pusă în mișcare de curentul electric. Acest țărăn morav dintr-un sat îndepărtat nu se miră deloc de toate acestea, știind bine că la Zlín, totul se conduce după „sistem nou”.

Pe lângă numeroase săni se află înaintea frizeriei, cât și în fața diferitelor magazine, zeci de timuzne și rânduri duble de autobuze formidabile. Ele așteaptă terminarea muncii spre a transporta pe ingineri și muncitori la casele lor. Este de notat că fabrica de ghete a determinat și creșterea de alte fabrici, tot ale lui Bata, cari produc tot ce se necesită la fabricarea ghetelor. Ne întâlnim astfel cu o fabrică de piele și talpă, o fabrică de fireturi, pânză, cremă, etc.

Automobilul la Zlín a triumfat de mult asupra trăsurilor cu cal. Aci, într-un oraș mic de provincie, dar care adăpostește

o industrie vastă, trăsurile cu cal au devenit aproape ceva exotic, un anacronism, simbolul înapoierii, deși dincolo de zidurile fabricii și de străzile asfaltate, începe setul, care, e drept, prezintă un mare progres, dar unde mai e nevoie de destulă muncă spre a fi ridicat la nivelul propagat de Bata.

După numărul automobilelor, Zlínul este în prezent unul din primele orașe ale Cehoslovaciei. Zgomotul mașinelor se aude aci fără încetare, animarea fiind neobișnuită. Sărada poate fi trecută numai cu mare precauție. Numărul mare de automobile pe piața principală surprinde într-adevăr și pe vizitatorul care sosește dintr-o capitală europeană.

În satele învecinate se pot vedea încă unele case minuscule cu acoperisuri de paie. Satele se schimbă însă mereu, venind în contact cu noul oraș, care este obiectul îngrășării și energiei creatoare a cizmarului

Unul din locuitorii orașului, la întrebarea mea ce crede despre viitorul orașului, a răspuns cu mândrie: „Cred că în viitorul 8—10 ani, populația orașului va ajunge la peste 60.000. Aceasta poate și mai curând chiar”. O asemenea prezicere nu sună deloc exagerat aci la Zlín. Vedem că în timp de 6 luni, grație unei munci raționalizate, 20 de muncitori au ridicat o casă cu zece etaje, ceea ce nu este o bagatelă într-un oraș din provincie. Casele de locuit cresc cu zecile peste noapte. Văzând toate acestea, nu e nevoie ca cineva să fie un mare profet ca să prevadă o creștere formidabilă a orașului. Nu un singur plan „fantastic” a fost schimbat aci de Bata în realitate! Principiile lui Bata aplicate în industrie, în economia comună și în traficul locuitorilor, crează din Zlín, care a fost până nu de mult un sat neînsemnat, un oraș model cu o viață model. Un oraș american cu un suflet slav, făcut în focul unei munci sârguicioase, unei voințe puternice și unei inițiative înțelepte. K. B.

FOIȚA.

CORVIN.

Iuliu Negulescu.

— Și era, pe vremea povestii mele, era lumea ingenunchiată rău, căzută la tobăgie.

— Cum era, moșule, tobăgia?

— Din bătrâni, satul era stăpân neatârnat asupra moșiei dimprejurul lui. Oamenii satului lucrau pământul moșiei, se-adeșteau din pădurea lor, slobozi de orice plată. Pășunele, apele erau folosite în devălmășie de toți, frățeste. Dar asupra satelor noastre revărsatu-s-a vântul pustitului și-a spulberat puhoi de năvălitori prădători, cari pripășitu-s-au și-s-au înrădăcinat și-au durat stăpânire peste oamenii de baștină, slobozi, neatârnați de nimeni până atunci. De-acum oamenii satelor nu mai puteau face nici o mișcare, nu puteau nici lucra pământul, nici de lemnul pădurilor să se folosească, nici turmele să și le pornească, ba nici apa gârlei nu și-o mai puteau întrebuna și și-o poate morile, căstele sau herestralele, până ce mai întâi nu da o dajdie, o vamă stăpânului cotropitor.

— Cum ar veni asta moșule?

— Ați auzit voi de povestea aricului?

— Eu o știu. S'o grăesc?

— Grăește.

— Cică aricul, alungat de vulpoi, alergă să ceară adăpost în casa sobolului. Acesta, bun la suflet, îl primește, dar îi spune: — De, prietene, numai dacă te vei mulțumi, că mi-i casa cam micuță. — Bucuros, prietene, făcu aricul, ghemuindu-se într-un colț. Nu trecu, însă mult, că se pomeni sobolul că se tot întindea aricul și se tot întindea și bietul sobol se tot ghemuia, grămădit de țepii aceluia, până când ajunse să nu-l mai fie cu puțință statul în culcușul lui însăși.

— Da bine, nene, zise'n cele din urmă sobolul, primii de milă în casa mea și-acum nu mai am loc de tine'a ea. — Mă rog, răspunse aricul, cu-i nu-i place, n'are decât să plece...

— Așa pășiră și bietii noștri băștinași, cu nepoștii oaspeți cotropitori. Ca să fie ngăduiți a trăi'n locurile lor de baștină sătenii, noștri fură, așa dor, silnicii de aruncați de vânturi, să le plătească acestora prin su-

dori de sânge, prin achingiuiri de osândiți. Cotropitorii își clădiră cetăți, curți și castele, din adăpostele cărora amenajau pururea satele. Pentru că cotropitorii, temându-se de răcoala cotropiștilor, nu le-angăduiau acestora nici-o purtare de arme, ei fiind pururea năzâși și cu oaste de năimiși, gata de pradă împrejurul lor.

Ați văzut voi câteodată câinii tăbăruiți peste vre'un stărv de vită moartă?

— Cum nu, moșule. Dar, am mai văzut ceva. Pe când unele potâi se-afuleau, vârași până'n coșul stărvului, numai ce se iviau alți câini, adulmecajă de miros și se repezeau asupra celor sătui și să te și încărere...

— Ei, vedeți, așa și cu bietul stărv al libertății băștinașilor noștri... Pește cotropitorii, ce li se-afipăere'a inima ființii lor, tăbărâră alții. De-acolea urmară lupte, dar tot biet norodul băștinaș plătea oslele sparte. Cu cât aveau de luptat stăpânitorii cu alții de țapa lor, ce chiteau să le smulgă prada din gâtare, cu atât mai vartos storceau dăjdi și cereau muncă norodului asuprit. Ajunsesse acesta de nu mai avea zi de hodiță, nici cheazăie pe mult puțin la strânsură. Iarăși cînatea casei lui era pângărită, fără grije de vre o răspundere, de dălhăuși stăpânitorilor. Rob ca robii pe însăși ogorul lui, ce-l lucra pentru alții, săteanul își blestema soarta, precum își blestemă osânditul la muncă slătoș

laptele supt dela maică-sa. A cesta era tobăgul...

Turcii năvăliră asupra țărilor noastre. Sugrumătorii norodului nostru tremurau, că vor pierde oaea de muls și de tuns din mână. Încercară a se împotrivi, dar în zadar. Castelani trândăvind prin cetăți, cu grija doar cum să-mplicească norodul muncitor, nu mai erau vrednici de luptă. Atunci se ridică un fecior dintre tobăgi și le grăi:

— Dacă-mi dați cuvântul vostru, o'o să dați libertate norodului meu, atunci eu mă prind, să vă desprăz de Turci în puțină vreme, numai să-mi dați arme, să-mi înarmeze oaste din feciorii norodului asuprit. Boerii, temându-se că i vor ingenunchia Turcii și i-or putea aduce și pe dănjii în stare de tobăgie, primiră.

Feciorul acela, ce se ridică din neamul nostru se chema Corvin. De copilăndru, pe când parța turma prin ponoarele munților, apucase de mblânzise un corb, ce-i sta și-l purta, ca pe un porumbel, pe umeri. De-atunci satul lui și lumea toată i-a zis Corvin.

A purces Corvin la luptă și'n scurtă vreme a măturat Țara de Turci. Castelani i-au primit în rândurile lor, i-au nobilitat, i-au dat puteri de împărat, dar norodului asuprit tot nu i-au slăbit lanțurile tobăgiei. Corvin pricepu mișcarea stăpânitorilor, dar nu putea face decât să opteze și să nădăjduiască'n viitor.

Odată, ca să plduească pe

Din cartea bunului gospodar

Către noi drumuri în agricultură.

Agricultura trece, nu numai în țara noastră, dar aproape peste tot prin grele încercări. Bobul nu mai are preț. Toate boabele: a grâului, a porumbului, a orzului și a tuturor celorlalte bucate când e vor fi iar căutate, despre asta nu trebuie să începă nici o îndoială.

Astăzi însă n-am prețurile care să ne răsplătească așa cum trebuie munca noastră. Și nu poate fi altfel. Când în toată lumea asta o mare mulțime de oameni stau fără lucru, adică nu au unde câștiga un ban, așa cum câștiga înaintea războiului puștilrei, când prin urmare acești oameni în număr de mai multe milioane nu mănâncă, decât o bucată de pâine amără și beau apă, când nu se îmbracă nici ei, nici copiii lor, când atâta amar de lume e nevoită să se mulțumească cu o hrană cât mai redusă, atunci negreșit că și prețurile boabelor produse de noi, nefiind cerere, este redus.

Până când lucrurile se vor înosce iar pe lângă lor de altădată, este neapărată nevoie să ne îndreptăm spre alte cărfuri. Boabele aceste, după ce vor îndeplini nevoile de hrană ale familiei și puținele cereri la prețuri convenabile ale orașelor, să le folosim pentru o mai bună hrană a vitelor de tot soiul.

Mai cu seamă vacile de lapte, porcii și păsările trebuie avute în deaprospe grijă. Nu-i vorbă că și până acum am avut datoria de a ne îngriji mai bine de animalele tovarășe ale vieții noastre de toate zilele, dar acum această datorie ne vine ca o poruncă. Să avem vaci bune de lapte, bine și rațional hrănite, cari să ne aducă o cât mai mare cantitate de lapte.

Vom avea și noi o hrană mai bună, dar vom putea da orașelor cantitatea de lapte de care au nevoie și nu o găsească astăzi în condițiile de curățenie cerute. Boabele ce le vom folosi hrana vacilor de lapte se vor întoarce însuși înapoi. Casă

plină cu de toate și banul de cheltuielă ne va veni sigur.

De asemenea prin creșterea porcilor de soluri bune ne va aduce spor și belșug în casele noastre. Porcul are carne bună, grăsimea e căutăată, se vinde cu prețuri bune, din pricina aceasta și boabele folosite cu creșterea și îngrășarea lor nu vor fi în vânt aruncate. Să alegem solurile cari au fâțări îmbelșugate, cu un număr mare de porci. Numai din vânzarea acestora se realizează câștiguri însemnate. Nu mai vorbim de faptul, că și casa noastră va fi îmbelșugată, că ne vom hrăni mai bine și vom da produselor noastre o valoare mai ridicată.

De bună seamă că va trebui să avem grijă ca să le dăm adăpost curat și să nu uităm ca să chemăm pe medicul veterinar să i afloască (inoculeze) contra boalelor care-i seceră, odată ce a intrat între dânșii.

Păsările de asemenea aduc frumoase venituri, dacă le îngrijim bine și alegem din cele mai bune soluri. Oaiele de găină și de rață sunt căutate în toată lumea, și se vând la prețuri ridicate. Carnea păsărilor de toate soiurile și speciile e gustoasă, ușoară și plăcută. Vor trebui căutate găinile bune ouătoare, cari să ne aducă tot folosul. De nu le găsim printre găinile noastre, sunt atâtea rase introduse la noi în țară cu bun renume că sunt bune ouătoare. Celelalte păsări le creștem mai mult pentru carnea și grăsimea lor, cum de o pildă, sunt găstele. Să folosim boabele produse de ogoarele noastre și la o bună și rațională îngrijire a păsărilor de curte.

În modul acesta vom prețui mai bine produsele noastre. Vom avea și casa îmbelșugată, vom avea noi o hrană mai bună și mai plină de putere, dar vom putea trimite și în afara gospodăriilor noastre, la orașe și chiar în alte țări produse bune, căutate și cu preț.

În aceste vremuri e nevoie

se mai urneau, decât în smuocel silnice. Castelani își lăpădase de pe dânșii, unul câte unul, toate vesmintele cele scumpe și împodobite. Și curgeau nădușile de pe ei, ca de pe calii înuși la grajd și pusi întâiași dată la trăsură. Corvin băgă de seamă silnicia castelanilor și oprî plugul la capul locului. Castelani scosseră oțat de ușurare.

— În sfârșit, ziceau în sinea lor. „Nebunu” s-a răpus și el de osteneală și om fi ajuns și noi la sfârșitul chinului nostru...

Corvin însă, striga la iobagii ce rămăseseră amărurii mai mai acolea:

— Luați gârbacile argășimei și deșt-vă pe lângă noi. Vedeți bine cum puterile ni s-au îmulat. Întăriți-ne cu virtutea bicilor noastre. Iobagii ascultară.

Când începu să plieze gârbacile a cărnurile grase și moi ale castelanilor, ca prin minune plugurile prinae a sbârniți prin pământ, ca cloața. Și stau pilda lui Corvin până s'up seară.

— Acum, zise dânșul, se cade, după atare vrednică muncă să și se ospătam. Bucuria castelanilor... Vom mânca cu pofta lupului lămând. Harabalele cu mănăcări alese și vinuri răcoritoare ne așteaptă, sărăcușile, de azidimineață.

Dar, altă pacește. Ca să le

Cinema „ASTRA”

Febr. 26 | Cel mai mare film | 26 Febr.

al

Războiului

Pe frontul de Vest nimic nou

după romanul lui

ERICH MARIA REMARQUE.

DIVERSE.

Petrolul românesc.

Îată câteva date interesante asupra industriei petrolului la noi.

Industria petrolului începe să ia o dezvoltare mai mare la noi, dela 1885. În 1913 ajunsesem să fim a patra țară producătoare de petrol din lume, după Statele-Unite, Rusia și Mexic.

În 1916 românii de acord cu aliații, au distrus sonde, rezervoare și vagoane cu petrol în valoare de vre-o 600 milioane lei aur, ca să nu le lase să cadă în mâna inamicului.

Azi suntem a 6-a țară producătoare de petrol din lume, după Statele-Unite, Venezuela, Rusia, Mexic, Persia și Indiile Olandeze. Trecerea noastră dela rangul al 4-a la al 7-a se datorește nu scăderii producției, care s'a urcat dela 2 la 5 milioane de tone, ci creșterii producției de petrol în celelalte părți ale lumii.

În ce privește capitalul investit în petrol, el aparține românii numai în proporția de 7 la sută, înainte de război. Azi capitalul românesc are 40 la sută din totalul capitalului investit în industria noastră petroliferă.

Înainte de război erau 95 societăți petrolifere. Azi sunt 200 cu un capital de peste 30 miliarde lei, față de vre-o 400 milioane (lei aur) înainte de război. Socotind și cele 30 miliarde la valoarea lor reală în aur, acest capital s'a dublat față de înainte de război.

Petrolul reprezintă 28 la sută din totalul exportului nostru. Principalele țări la care am exportat produse petrolifere, în 1929, sunt (în ordine descrescătoare): Italia, Anglia, Egiptul, Germania, Austria, Ungaria, Franța, Jugoslavia, Grecia, Bulgaria, Cehoslovacia și Turcia.

Fumătorii.

S'au făcut socoteli cât fumează oamenii după bresle. Și s'a găsit că fumează 95% din preoți, 90% dintre avocați, 87% dintre ingineri, 84% dintre funcționari, 82% dintre magistrați, 81% dintre profesori și învățători, 60% dintre liceeni și studenți. Cel mai puțin fumători se găsesc printre medicii, fiindcă ei își dau seama de primejdia fumăturii.

În România s'a cheltuit pe tutun în cel zece ani din urmă, vre-o 20 miliarde lei.

Recensământul în Ungaria.

Oficiul central de statistică din Budapesta a publicat primele date oficiale asupra rezultatului recentului recensământ al populației Ungariei.

Datele se referă la populația

principalelor orașe din Ungaria, întrucât deocamdată nu au putut fi totalizate și datele relative la restul orașelor și comunelor rurale.

Din aceste date reiese că Budapesta are acum o populație de 1.400.000 locuitori. Întrucât cele 21 de comune învecinate cu Budapesta, și care pot fi socotite că fac parte chiar din mahalalele orașului, au în total o populație de 420.000 locuitori, populația Budapestei, în întregul ei se ridică la 1.426.000 locuitori.

Populația comunelor din imediata vecinătate a Budapestei, în ultimii 10 ani, a crescut cu 44,2 la sută, în timp ce populația Budapestei propriu zise, a crescut numai cu 8,2 la sută, în același perioadă.

Al doilea oraș din Ungaria după Budapesta, vine Seghedinul cu 166.000 locuitori, apoi Debrecinul cu 117.000 și Miskolc cu 89.000, după care urmează orașele cu populație mai redusă.

Oamenii de pământ.

După Anuarul Statistic al Franței, apărut acum de curând, populația totală a Pământului este socotită la un miliard și 900 milioane locuitori. Asta face cam 14 locuitori pe chilometru patrat.

Pe continente populația se repartizează astfel: Europa 480 mil. (49 pe chilometru patrat), Asia 960 milioane (23 pe chilometru patrat), America de Nord 160 milioane (6 pe chilometru patrat), America de Sud 75 milioane (4 pe chilometru patrat), Africa 150 milioane (6 pe chilometru patrat), Oceania 75 milioane (7 pe chilometru patrat).

Țara noastră are peste 17 mil. locuitori.

Populația României reprezintă deci a 29-a parte din populația Europei și cam a 115-a parte din populația Pământului.

Divorțurile.

Un profesor universitar englez a stabilit că bărbații divorțează mai ușor și mai tute între 40—60 ani, iar femeile imediat ce au trecut de 30 ani.

Biblia.

A fost tradusă și răspândită până azi 622 de limbi.

Abonații cari ne fac reclamațiuni și comunicări în scris în chestia ziarului sunt rugați a ne indica întotdeauna și numele de pe adresă sub care li se trimite ziarul.

castelani, se prefăcu, că-i pofteghe la un mare ospăț. Acela veni ră bucurat. Dar Corvin porunci, să se pregătească de vânatoare și puse de-acărcă în șarabane multă provizie aleasă și vinuri scumpe și-au purces spre munte, să vâneze. La o răspânie de drum, privind peste câmp, Corvin rămase amărurii. O mulțime de plugari ogorau pământul într'o arătură adâncă. În loc de vie erau înjugăți iobagi, cari gemeau, nu atâta de greul trudei, cât mai cu seamă de loviturile de bici ale argășimii senlorului.

Pe dată Corvin porunci descălecsrea. Făcu semn să se oprească plugurile. Li adună pe iobagi, cari trudea până atunci și-i lăasă la capul locului. Se întoarse spre castelanii, cu cari venise și le grăi: Feți boeri, să trecem, să încercăm și noi a rodi pământul prin sudorile noastre, ca să nu se mai zică că noi, nobilii, trăim numai din folosul trudei unor atare nevalnici iobagi, cum sunt aceștia dinaintea ochilor noștri. Și merse de se înhamă cel dintâi. Castelani, ca să l măgulească se grăbiră, care mai de care să făcă la fel ca dânșul. Și porniră treaba aratului.

Soarele azăpușia văzduhul. Plugurile se lăseau tot mai grele. O brazdă, două și aproape nu

fie pilda deplină, Corvin porunci să se aducă mămăligă, ceapă, sare și fedeleșele de apă.

— Poftiți, boeri mari și vă ospătați eu hrana iobagului, precum oți binevoit să-i încercați și truda voastră...

Castelanii se uitară unul la altii, se scârpinară după ceafă și văzându-l pe Corvin spărgând ceapa pe genunchi și mușcând din ea cu poftă, înțeleșeră că nu era de glumă și făcură și ei la fel. În vremea asta Corvin dăduse poruncă să se dea iobagilor să mănânce bunățiile și să bea vinul din harabalele regeșit.

Sfârșindu-se ospățul, Corvin se ridică și le grăi castelanilor:

— Mari Seniori. Acum cred că pricepeți de ce vă cer eu milă pentru norodul iobag... Dacă nu, eu sunt gata să urmăm pilda voastră...

— Pricepem, pricepem, Sire, și vom asculta cuvântul Tău, să slobozim norodul din urgia iobagiei,—grăbiră ar răspunde castelanii...

De priceput vor fi priceput ei amarul trudei iobagilor, dar cuvântul lui Corvin rămase dat în pustiu, căci seniorii nu i-l-au mai ascultat...

Inventatorul Pianului

Cum în anul de față se împlinesc 200 de ani de la moartea lui Bartolomeo Cristofori din Padova inventatorul Pianofortului, redăm după revista „La Domenica del Corriere” interesantul articol al lui G. Cenzato.

O tablă comemorativă zidită în mănăstirea Sfintei Cruci din Florența ne spune: lui Bartolomeo Cristofori, Țîmbalarul (fabricant de Țîmbale) din Padova — care în Florența în MDCCXI, adică 1711, inventă clavicembalul cu piano (cheia violinei), și cu forte (cheia basului). Tabla e din 1876, anul când tocmai în Firenze se ținea un festival musical în onoarea lui Bartolomeo Cristofori.

Înainte de data aceasta, personalitatea lui Cristofori era, în afară de lumea musicologilor, aproape necunoscută.

Se datorește încă unor studii, Puliti și Ponsicchi, că în a doua jumătate a secolului trecut, gloria lui Bartolomeo Cristofori a fost mai intens revădită înaintea lumii. El rămâne deci indiscutabil ideatorul mecanismului modern cu ciocane al pianofortului. Invenția lui nu găsi îndată o aplicare largă, dar servi mai târziu după multe decenii la industria curajoși pentru a înființa acele fabrici de pianoforte, cari chiar astăzi țin primele locuri în lume.

Până la Cristofori lovirea taștelor (clapelor) instrumentelor musicale existente se făcea cu o pană de (de găscă), ori cum se mai lovește astăzi mandolina sau chitara cu o bucășică de os. Pianul însă era bătut cu mâna, adică cu degetele. Noutatea tehnică nu exista doar prin lovirea coardelor cu ciocănelele, lucru ce exista deja la clavicord, ci, prin obținerea prin lovirea cu mâna a taștelor a unei forțe mai mari sau mai mici.

Se obțineau astfel de efecte ale pianului și ale fortelui, care la celelalte instrumente analoge erau mult limitate și confuze.

Bartolomeo Cristofori era un modest fabricant de Țîmbale în Padova, unde se născuse la 4 Mai 1655. Se presupune că ar fi fost un fabricant de oarecare valoare, cum principiele Ferdinando de Madici fiul marelui duce Cosimo al-III, fiind musician pasionat, îl vizită în 1687 și îl îndemna a se muta la Firenze la curtea sa.

Nu se știe, când adevărat Cristofori la seducătoarea invitație, dar un document ce ne-a parvenit în arhiva principelui Ferdinando, care e datat din 1693, cu privire la scrierea unei cântănte, face din numele lui Cristofori, „cimbalarul Curții”.

La curte Cristofori fabrica instrumente muzicale, acolo principiele Ferdinando da o largă ospitalitate artiștilor și literaților. Inșuși Haendel a fost printre oaspeții principelui mecenat și tocmai la unul din acești literați de înalt renume, la Scipione Maffei, autorul operelor „Merope”, noi datorim prima ilustrație a descoperirii lui Bartolomeo Cristofori. În 1711, el tipări în „Giornale dei litterati d'Italia” o lungă descriere a unui „gravicembal” construit cu piano și cu forte de Bartolomeo Cristofori, fabricant de Țîmbale la Curtea lui Ferdinando de Toscana.

Principiele deveni nu numai un protector al lui Cristofori, dar chiar un fanatic al invențiunii. El deci ajută pe genialul mecenat, îl așază în o casă lângă vechiul teatru în vecinătatea turnătoriei și a măsării de lux. La moartea sa Ferdinando lăsa lui Cristofori în păstrare toate instrumentele care se găseau la Curte, în număr de 84 și li aranjă o rență din care putu trăi fără grije până la

moartea sa întâmplată la 1731, chiar acum 200 de ani.

Primul pianoforte cu ciocănele a fost construit de Cristofori la 1709.

Al doilea îl construiește la 1720. Un al treilea în anul 1726. Un al patrulea fu sfârșit de un învățăcel de-al lui.

Al doilea se află astăzi la Muzeul Metropolitan din New-York. Fu dăruit de însuși Cristofori văduvei lui Ferdinando, Violantei Beatrice de Bavaria, care la 1721 trăia la Siena, lângă Florența. Prețiosul instrument, nu se știe cum ajunsese în mâinile unui acordator de spine, un fel de pian primitiv, care prin 1800 îl cedă unui bogat proprietar de pământ, unui anume Fabio Moceni, pentru o cantitate de vin. Domnul Mocenni îl lăasă fiilor săi până ce doamna Ernesta Mocenni Martelli di Ferenze îl cedă d-lui I. Crosby Brown din New-York, care îl făcu cadou mai sus amintitului Muzeu.

Are taste cu patru octave din do în do și cuprinde 49 taste. Poartă următoarea etichetă: „Bartholomeus Christoforis patavinus inventor faciebat Florentiae MDCCXX.”

Am zis, că pentru mulți ani invențiunea lui Cristofori rămase aproape necunoscută. Cristofori murise lăzând trei învățăcei. Pe un Ferrini, pe care îl însărcină să completeze al patrulea pianoforte pentru Elisa beta Farnese, pianoforte, care apoi trecu în posesia celebrului Farinelli și despre care vorbi și Burney. Și pe un Geromino din Florența și un Gherardi din Padova. Dar nici unul din aceștia nu putură sau nu voriră să exploateze invenția maestrului lor.

Destul de târziu Schroeter și Silbermann în Germania începură cu mari posibilități financiare și cu un hotărât spirit comercial să aplice teoriile lui Cristofori și lansară în mod definitiv pianofortele cu ciocănele și tentară încă de a-și atribui invențiunea înainte de perfecționament. Prerogativele lansate de Schroeter și de Silbermann fură demascate de studii, cari mărturisiră că ei au luat ideea dela Cristofori, după renumita descriere a lui Maffei, care a fost tradusă în Germania de Koenig și publicată de Mattheson la 1726, complectată încă de un prețios desemn al mecanismului.

Dacă astăzi industria pianofortului a găsit și găsește în străinătate dezvoltare grandioasă și dacă perfecționamente de mirat au dat aceste gingașe taste din secolul al 17-lea resurse (izvoare) și posibilități de expresii fără margini se datorește totuși numai Italiei. Sunetele pianofortelor moderni, armonioase și puternice vin dela modestul meseriaș padovan.

O lumină de artă și de glorie s'ralucește sub sunetul etern al acestui geniu modest, care a trăit fără ambițiuni și muri fără griji și fără glorie.

trad. a. b. c.

Foamete în Mexic.

Din localitatea Mexicale statul Mexic (America) se anunță, că un grup de 3000 țărani a amenințat că vor jefui orașul, dacă nu li se va da hrană.

Poliția și detașamentele de soldați au fost scoase imediat pe străzi, spre a împiedeca orice încercare de turburarea ordinii.

În această regiune domnește o mizerie de nedescris. Numeroase persoane au murit în ultimul timp de foame. Acum câțva timp, o mare mulțime de femei și copii înfomețați s'au strâns în fața magazinelor cu

alimente, cerând să li se dea ajutoare, ne mai putând suporta chinurile foamei.

Camera de comerț din localitate a pus capăt turburărilor, organizând distribuirea de alimente, tuturor celor în mizerie. Grație acestor măsuri, totul a reintrat în ordine.

Cinci bandiți atacă un teatru în centrul New-Yorkului.

Din New-York se anunță: Grație prezenței de spirit a unei femei s'a putut împiedeca azi furtul unei sumede de 5000 dolari, din casa de bani a teatrului „Fox” din cartierul central Braaklin.

Cinci bandiți au pătruns dimineața în birourile teatrului și prin amenințări au silit pe funcționari să scrie un bilet directorului, chemându-l să vină să deschidă casa de bani. Soția acestuia zăbind printr'o feastră pa bandiți fiind revolerele întinse, a telefonat poliției. Agenții au sosit în momentul când directorul terorizat, proceda la deschiderea casei. În lupta care a urmat, unul din bandiți a fost ucis, iar un polițist au fost rănit. Cealalt bandiți au putut însă fugi.

Comitetul municipal pentru ajutorarea șomerilor Brașov.

Nr. 114—1931.

Anunț de licitație (Cătră Restauratori)

Se publică licitație pentru servirea mese (prânz și cină), zilnic la circa 30—40 șomeri necășători, ajutați de acest Comitet. Rația este pentru prânz: o supă sau bouș cu carne (cel puțin 200 gr. carne) și 300 gr. pâine, iar pentru cină: o mâncare scăzută cu 300 gr. pâine. Mese se va servi șomerilor cari se vor prezenta cu bonuri eliberate dela Comitet pe câte o săptămână.

Oferțele închise cuprinzând prețul de persoană pe zi, se vor înainta acestui Comitet până în ziua de Luni 2 Martie a. c., orele 12 a. m., predându-se la secretariatul Comitetului (Primărie, etaj I. camera 4), de unde se pot lua orice alte informațiuni.

Brașov, la 24 Februarie 1931.

Primar Președinte:

Cuteanu m. p.

Secretarul Comitetului:
Dr. Popovici m. p.

Ministerul Justiției

Direcțiunea Judiciară

D. I. I. Delcea născ. la 12 Aprilie 1905 în comuna Osica de sus—Românești, domiciliat în S. B. U. strada Regina Maria No. 20 a făcut cerere acestui Minister de a fi autorizat să schimbe numele său patrimonial de Delcea în acela de Petcu, spre a se numi I. I. Petcu.

Ministerul publică aceasta, confo m. art. 9 din legea asupra numelui, spre știrea celor cari ar voi să facă opozițiune în termenul prevăzut de alineatul II al zisului articol.
130 1—6

Publicațiune

Pentru închirierea Bufetului la Băile Eforiei școlare, Brașov, Str. Prundului Nr. 4, se publică licitațiune cu oferte închise.

Termenul ultim pentru prezentarea ofertelor se fixează pe ziua de 7 Martie a. c., ora 5 seara.

Inchirierea se face pe timp de un an. Chiriașul se va în griji de mobilierul necesar, precum și de obținerea concesiunii necesare.

Brașov, în 24 Februarie 1931
Eforia școlălor centr. ort. rom.
1—3 Brașov.

Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale.

Direcția muncii serviciul învățământului muncitoresc și al organizării științifice a muncii.

6316—12 Feb. 1931.

Publicațiune

În ziua de 11 Martie 1931, ora 9 dimineața, se va ține la Serviciul învățământului muncitoresc în București, strada General Lahovary No. 4, ca mea a No. 5, licitație publică pentru darea în întreprindere a lucrărilor de instalații sanitare, apă și canal, la Căminul de ucenici și Cantina muncitorească din Brașov, strada Dârste.

Se admit ofertanți cu firme înscrise la Tribunal, pentru această specialitate și care au executat instalații sanitare în bune condițiuni. Interpuși sunt excluși.

Termenul de execuție a lucrărilor este de două luni dela data când se va comunica ad judecarea definitivă.

Licitația se va ține în conformitate cu Legea asupra contractibilității publice și Regulamentului de funcționare al Oficiului central de licitații, de care concurenții sunt obligați să ia cunoștință.

În ziua și ora licitației se vor depune oferte scrise, închise și sigilate, personal de ofertanți sau de procuriști cu procura autenticată, împreună cu o copie certificată care va rămâne la dosar. Ofertele trimise prin poștă se primesc dacă sosesc înainte de deschiderea ședinței comisiei de licitație.

Ofertele vor fi întocmite în condițiile Legii asupra contabilității publice și Regulamentului de funcționare al Oficiului central de licitații și în conformitate cu caetul de sarcini, condițiile speciale, devizul și planurile stabilite.

Supraoferte și oferte condiționate, nu se primesc.

Garanția provizorie de 5% (cinci la sută) asupra valorii lucrărilor în număr sau efecte garantate de Stat, se va depune mai dinainte la Casa de Depuneri și Consemnațiuni sau la o administrație financiară din țară; iar la licitație se va depune numai recipisa emisă pentru garanție.

Devizul, caetul de sarcini, condițiile speciale și planurile pot fi consultate la Biroul tehnic din Serviciul învățământului muncitoresc și al organizării științifice a muncii, din București strada General Lahovary No. 4, Camera No. 4, între orele 11 și 13^{1/2}, în fiecare zi de lucru.

p. Ministru:
(ss) St. Cunescu.

Director General:
128 1—1 (ss) D. Mihăilescu.

Boale de plămâni, inimă, stomac, ficat, rinichi, boale de sânge (anemie, limfatism, scrofuri), gușa, fibroame, cancer, boale de piele, reumatism, nevralgii (sciatică), paralizii etc.

caută și tratează

prin

RAZE X

(Teloradografe, radioterapie profundă)

Raze Ultra-Violete (Quartz)

Diatermie, Curenți electrici.

Dr. C. N. ILIESCU

Specializat în țară și străinătate. Localul Băncii Marmorosch Blank

Consult 3—6

Funcționarii și muncitorii plătesc onorariul redus.

3 1—0

De închiriat una cameră pentru birou în palatul nou al meseriașilor din Str. Furculței de jos Nr. 5. (colț cu Str. Neagră). Informațiuni la secretariatul corporației meseriașilor. 114 3—3

Cele mai bune vinuri le găsiți la

„Dealul Zorilor”

Str. Lungă, 29 Brașov,

naturale, recunoscute de toți bunii cunoscători, aduse direct de la Odobesti și Dealu Mare cu prețuri modeste. În interesul sănătății D-tră nu consumați alte vinuri, până nu le gustați pe ale noastre.

Un RESTAURANT familiar funcționează pe lângă acest depozit, servind mâncări românești, lapte și fripturi la grătar. Prânziți bine și estin numai la

„DEALUL ZORILOR”

la Brașov Str. Lungă, No. 29. 841 0—3

Vinuri naturale vechi la pivnițele

„BACHUS”

Str. Neagră No. 14

dela Lei 16—22

ȚUICA

naturală de prune Lei 40

Apă minerală Lei 7.

La 10 litre reducere. Poftiți să vă convingeți.

Nicolae Bărbulescu

Publicațiune

Se aduce la cunoștință că țârgul de țară din Vulcan se va ține la 9 Martie 1931. La țârg se pot mâna tot felul de vite. Țârgul de marfă la 10 Martie 1931.

129 1—1 Primăria comunei.

Primăria comunei Purcăreni, Judetul Brașov.

No. 209—1931.

Publicațiune

Primăria comunei Purcăreni, Judetul Brașov, vinde prin licitație publică cu oferte închise în ziua de 10 Martie 1931 ora 10 a. m. la primăria comunală, pe lângă respectarea condițiilor art. 88—110 din legea contractibilității publice, cantitatea de circa 650 m. c. b'ad tăiat și fasonat în bușteni în pădurea Dălgău.

Pretul de estimatie 100 lei per m. c. Garanție 20% dela pretul de estimatie.

Condițiunile de licitație se pot vedea la primăria comunală.

Purcăreni, 25 Februarie 1931. Primar: G. Șerban. Notar: I. Grama. 131 1—1

AVIZ.

Un ziar cinstit românesc este o comoară pentru casa fiecărui Român.

Abonați dar „GAZETA TRANSILVANIAI”

Omagiul guvernului la moartea marelui luptător memorandist D. Comșa

La Sibiu a înecat din viață săptămăna trecută în vârsta de 85 ani profesorul, r. al „Seminarului Andrian” Dumitru Comșa, marele luptător și generosul Memorandist, condamnat de regimul moghilar la trei ani de închisoare în temnița dela Val.

Moartea lui ca și înmormântarea făcând la Sibiu pe cheltuielile statului au prilejuit în întreaga țară o mare manifestație de doliu și în același timp de profundă recunoștință, pentru luptele pe care defunctul le-a purtat în viața sa pentru ridicarea neamului românesc și pentru conservarea conștiinței naționale.

Prin cuvinte elogioase Corpurile Legiuitoare române au părintat memoria marelui defunct iar Maj. Sa Regele a depus pe pieptul celui defunct „Mareă cruce a ordinului Ferdinand I”.

La înmormântare au luat parte, pe lângă numerosul popor, armate, toate autoritățile și reprezentanții Parlamentului. Cu acest prilej subsecretarul de stat, d-l Ghiță Pop, a rostit în numele guvernului următorul discurs:

Guvernul român își pleacă fruntea cu pioasă venerație și adâncă recunoștință în fața mormântului unuia din cei mai importanți luptători ai generației de memorandisti dela sfârșitul veacului trecut care astăzi părește viața Ardealului. Unul din glorioasa listă de bărbați care cu 35 de ani în urmă au stat în fruntea avântului luptător al mișcării memorandiste, cari au plecat la Viena să caute dreptate la împăratul și cari întorși din cetatea iluziilor și a dezamăgirilor au mers cu curaj în fața procurorului și tribunalului și au intrat cu fruntea ridicată în temnița Vajului, siguri de dreptatea cauzei ce reprezentau acolo — acesta a fost răposatul Dumitru Comșa.

Figură simplă și curată, pătrunsă de credința unui mare ideal, Dumitru Comșa ne evocă vremurile de frământare generoasă și înălțată dela începutul ultimei decade a secolului scurs, pline de cele mai mărețe amintiri, de eroismul unor lupte de epopee. Numele lui este legat în chip cu totul deosebit de marea acțiune a partidului național român, condus în jurul cunoscutului memorand adresat împăratului Francisc Iosif la Viena. Spre a înțelege această acțiune trebuie să reamintim că luptele sângeroase ale revoluției din anul 1848-49 în cari poporul român se pusea cu hotărâre de partea casei domnitoare și împotriva insurgenței maghiare, conducătorii Românilor erau încredințați că în noua orânduire a statului, Casa de Habsburg va ține seamă atât de importanța elementului român, cât și de serviciile loiale aduse de el cauzei imperiale. După 18 ani noua orânduire zisă „definitivă” a ordinii politico-naționale din monarhie, aducea însă o gravă decepție. Dualismul austro-ungar, înstituit în locul federalismului așteptat, pune popoarele monarhiei politice la dispoziția celor 2 neamuri stăpânitoare, el proclamă ca principiu umilirea și robia politică a celor ce susținuseră în momente de gravă criză tronul, și înălța răsplătirea cu drepturi și avantaje celor răsvârșiți la răscăi de principiu călăuzitor în stat, pervertire gravă a principiului sunător: *Justitia regnorum fundamentum,*

fatală însăși existenței imperiului, cât și tronului habsburgic. Din această situație a răscăiit ideea memorandului și mișcarea memorandistă. Românii cari atât înainte, cât și în timpul revoluției din 1848-49 înaintaseră numeroase memorii împăratului, uneori nu fără mișcările rezultate trecătoare, credeau că și de data aceasta tactica ducătoare la scop e aceea a întocmirii și înaintării unui memoriu larg și documentat asupra situației lor cu care vor izbuti să schimbe sentimentul suveranului. Dela împăratul rău informat ei se gândeau să apeleze la împăratul bine informat și nădăjduiau o schimbare fundamentală a politicii habsburgice față de poporul nostru.

Decepția care a urmat după plecarea la Viena a marelui delegațiunii de peste 300 de persoane, între cari și a defunctului D. Comșa, a fost începutul unor agitații politice, cari timp de 3-4 ani de zile au tălăzuit nu numai în Ardeal, dar au aruncat valuri și în țara fraților liberi.

Respiși de împăratul căruia zadarnic îi ceruseră o audiență, cu plicul restituit fără a fi fost deschis, frunții reveniseră dela Viena spre a se vedea traduși în fața justiției ungare. Justiție... Iată noțiunea care niciodată nu fusese pare-că mai mult lovită în fața ca acuma.

Acuzații, între ei și ilustrul defunct pe care l conducem acuma la mormânt, erau hotărâți să nu se împrumute la rolul de actori al unei comedii nedemne. După ce timp de 18 zile ei fuseseră interogați și purtoși ca delincvenți pe străzile Clujului, huldulși de mulțimea potrivnică, sărbătorii cu însuflețire de zece zile de mișcări români aduși într-o stare de spirit revoluționară, ei refuză să se apere și și proclamă nu numai nevinovăția, dar și dreptatea cauzei lor prin superbe cuvinte citite în numele lor de dr. Ioan Rașu, președintele partidului național român:

„Existența unui popor nu se discută, se afirmă!”

Dacă procesul memorandului și vasta mișcare ce s'a produs în jurul lui, nu ar fi avut darul să producă nimic alta decât aceea strălucită deolarățiune, istorică afirmățiune a conștiinței naționale trezite și sigure de dreptatea cauzei sale, și s'ar fi putut spune, că el nu a fost o demonstrațiune inutilă și lipsită de răsunet.

Dar în afară de acest proces falimos care a smuls accente de critică și protestare până și lui G. Clemenceau care, coincidență semnificativă, a semnat un sfert de veac mai târziu tratatul care constituie eliberarea Transilvaniei și unirea ei cu regatul României, a mai înălțat o altă funcțiune mult mai importantă în istoria luptelor noastre naționale din această provincie. Memorandul adresat împăratului în 1892 a fost, după știrea mea, ultimul act de acest fel, care încheie o lungă perioadă în istoria noastră, pe care am putea-o numi perioada apelorilor la împărat. Memorandul cu rezultatul lui negativ, cu refuzul categoric al împăratului de a asculta plângerea Românilor, a avut darul să convingă pe cel mai umil sătean român că dreptatea nu mai putea să ne vie din Burgul dela Viena. Începând cu „Supplex libellus Valachorum” și până la memorand, timp de 101 ani, Românii din Transilvania nu cunoscuseră

altă nădejde de îndreptare decât aceea care putea să vie dela bunăvoința coroanei habsburgice. Vremurile măcinaseră pe înecul această credință, dar legenda bunel voași imperiale se menținuse încă cu îndărătnică persistență în sufletul unui popor loial și credincios. Memorandul a sfârșit cu o năpraznică lovitură de măciucă această legendă, care trăise prea mult. Acum abia drumul era complet curățit pentru alte credințe și alte orientări politice. Și ochii poporului român deschisi asupra unei realități brutale începură în mod firesc să se îndrepte dela Viena de cepșilor necurmate spre București nădejților nebruite într-o dreptate completă și definitivă. Cu toate aparențele contrare, memorandistii au fost deci aceea care au pus capăt unei politici de năluci sprijinăre și care prin amărăciunea desamăgirilor conștienți provocate au făcut ca pe poarta sufletescă pe care eșiseră cătamele împăratului să intre birurile figura dorobanșului român cu mult înainte de trecerea Carpașilor.

D. Comșa face parte din glorioasa pleiadă a celor care au provocat prin politica memorandistă această fundamentală schimbare de orientare a sufletului național din Transilvania. Împreună cu luminoasele figuri ale tovarășilor săi: Dr. Ioan Rașu, Dr. V. Lucaci, Dr. Barcianu, Cristea și alții alții, el a primit sarcina de a convinge poporul român prin umilințele, prigonirile și întemnițările ce au îndurat, că nimic nu se mai poate nădăjdui dela Viena și că în locul idolului fals prăbușit în jărână, neamul nostru trebuie să înalțe în sufletul său un nou altar de credință, altarul idealului uniității naționale.

Înainte de a se coborâ în realitatea vieții materiale, orice mare ideal se realizează în sufletele câtorva idealști vizionari ai înălțărilor de mai târziu. D. Comșa a fost unul din acești precursori, care au văzut cu ochii sufletului aceea ce cuprindem cu ochii noștri trupești ca pe o minune reală, această mare și mănoasă Românie de azi. Cu mult încă înainte de România materială, în sufletul lui și al tovarășilor săi trăia deplin înălțărită, acea Românie imaterială, nevăzută, care anti-oipa prefacerile viitoare și el a fost din acel feticș, cari au avut norocul să o vadă coborându-se din cerul idealurilor îndepărtate pe pământul nostru, — iată o jerică deplină răsplătire, iată o viață frumoasă, care se încheie fericit aici în fața noastră, încununată cu aureolă armonioasă a dreptății.

Însărcinat de guvernul român, în numele lui aduc aici ultimul tribut de dragoste și recunoștință al poporului și Statului român, cea mai înaltă distincțiune pe care M. S. Regele Carol II a binevoit să o acorde, marea cruce a ordinului Regele Ferdinand.

El este o distincțiune deplin meritată dată unui ostaș al țării, unui erou al neamului, unui strălucit lu al Patriei recunoscutoare.

Femei asasinate lângă Washington.

Pe șoseaua Richmond—Washington în America s'a găsit cadavrul gol al unei tinere fete albe.

Acasta este a patra femeie asasinată în condițiuni misterioase în apropiere de Washington, în decurs de două săptămâni. Aceste crime fac senzație, fiind puse în seama unui maniac.

Ușii și răspândiți

„Gazeta Transilvaniei”

Dela consiliul de miniștri.

— Tratatul de împrumutului. —

Membrii guvernului s-au întrunit alaltăseară sub președinția d-lui G. G. Mironescu într-un important consiliu de miniștri.

Cu acest prilej d-l prim-ministru Mironescu a făcut membrilor cabinetului o expunere asupra stadiului tratativilor pentru încheierea împrumutului, care urmează actualmente la Paris sub conducerea d-nului Mihai Popovici.

Împrumutul.

După ultimele vești sosite de la Paris, mersul tratativilor se desemnează foarte favorabil.

Asupra problemelor de amănunt, care privesc direct împrumutul, s-a ajuns în principiu la un acord între majoritari.

În momentul de față tratativele urmează însă asupra unor chestiuni conexe secundare și asupra stabilirii practice a detaliilor împrumutului.

Chestiunile obligațiilor canalului Bega și ale liniei ferate particulare Akerman au fost tranșate cu delentorii străini.

Asupra celorlalte chestiuni conexe, inclusiv aceea a obligațiilor orașului București s-a convenit ca ele să fie amânate.

După consiliul de miniștri, cercurile guvernamentale asigurau că până la finele acestei săptămâni, convenția împrumutului va fi semnată.

În timpul consiliului de miniștri a sosit la președinție d-l Gabriel Puaux, ministrul Franței la București.

Părăsind sala de consiliu, d-l prim-ministru Mironescu a avut o lungă întrevvedere cu d-nul Puaux.

În cursul acestei întrevederi d-l Puaux a făcut d-lui președinte al consiliului o importantă comunicare din partea guvernului francez, în legătură cu tratativele împrumutului.

După această întrevvedere d-l prim-ministru și-a continuat expunerea asupra tratativilor împrumutului.

Revizuirea reformei agrare.

Consiliul a mai examinat în ședința de alaltăieri și planul economic întocmit de delegația economică a guvernului și a ascultat o sumară expunere a d-lui Madgearu, ministrul agriculturii asupra proiectului de lege pentru revizuirea reformei agrare.

O mare manifestare în Slovacia pentru drepturile minorităților în Ungaria.

— Un răspuns mișcării revizioniste ungare. —

Cea mai mare organizație națională slovacă „Liga Națională Slovacă”, pregătește pentru zilele cele mai apropiate o mare manifestare națională, spre a se atrage atenția atât în întreaga Cehoslovacie, cât și în străinătate, asupra situației neîmburcurătoare a minorității slovace din Ungaria, care reacționează împotriva tuturor drepturilor politice și culturale. Oratorii vor compara situația deplorabilă a Slovacilor din Ungaria cu avantajele considerabile și drepturile politice și culturale de cari se bucură minoritatea ungară din Cehoslovacia.

Manifestarea ce se pregătește, va fi un mare protest împotriva nedreptății din Ungaria actuală, care este aproape aceeași care a dominat înainte de război. Această manifestare va fi în același timp un răspuns la propaganda revizionistă maghiară, care se folosește de existența minorităților ungare esigurate din punct de vedere cultural, în lupta împotriva tratatelor de pace, ascunzând regimul de nedreptate împotriva minorităților din Ungaria.

„Liga Națională Slovacă” numără 150 organizații locale slovace, așa că manifestația ei va fi destul de puternică.

Dela Chestura Poliției.

Buletin informativ

Sinucidere. Tânărul Erje Carol de 18 ani din com. Telii (jud. Brașov) s'a sinucis prin strangulare în locuința părinților săi. Motivele nu se cunosc.

Pungăsoaică de buzunar arestată. Cunoscuta pungăsoaică Kadar Ana din com. Otteni (jud. Trei scaune) a fost arestată de Poliția Gării pe când furase portmoneul din buzunarul hainei d-lui Heinrich Deutsch din comuna Ottenița (jud. Ilfov). Cu actele dresate a fost deferită Parchetului.

Monede False de 20 lei în circulație. În ziua de 23 oct. un domn s-a prezentat la Chestura Poliției și a reclamat că a primit din comerț o monedă a 20 lei false. Moneda a fost găsită într-un fâșic împachetată. Se atrage atenția publicului să se observe bine aceste monede și când li se ivesc asemenea cazuri, să reclame Poliției pentru a se lua măsuri necesare.

Furt. Domni Robescu Gh. și Lupinger Francisc, ambii domiciliati în str. Avram Iancu Nr. 83 a reclamat Poliției că în noaptea de 22-23 oct., autori necunoscuți s'au introdus prin escaladare, în curtea lor de unde d-nul o magazie le-au furat carne de porc și linge în valoare de 6000 lei. Cazul se cercetează de comisarul circ. III a.

Concertul d-nei Alice Viardot-Garcia — amânât. D-na Alice Viardot-Garcia, înbolnăvindu-se, concertul anunțat pentru astă-seară în Aula Liceului Honterus, se amână pentru Duminecă 1 Martie.

Biletele vândute rămân valabile.

Atentatul contra regelui Albaniei.

Asupra atentatului încercat în Viena împotriva regelui Zogu al Albaniei se comunică următoarele:

În momentul când eșind împreună cu suita sa dela Opera, unde asistase la reprezentație, regele Zogu se urca în automobilul tras înaintea ușii principale, doi indivizi s'au apropiat de o parte și de cealaltă a automobilului. Fără nici un cuvânt, ei au început să tragă focuri de pistol.

Colonelul Libohova, mareșalul Curții, deși rănit, a ripostat, trăgând la rândul său câteva focuri de revolver, fără însă a nimeri pe atentatori. Aghiotantul regal, maiorul Sopola, care se afla pe scara automobilului, a fost ucis pe loc. Atentatorii au putut fi imediat dezarmați de mulțime și arestați.

Regele Zogu a scăpat neatinș, grație faptului că se afla în automobil și era acoperit de aghiotantul său. Cei doi atentatori sunt foști ofițeri albanezi, Asis Cani și Bieleși.